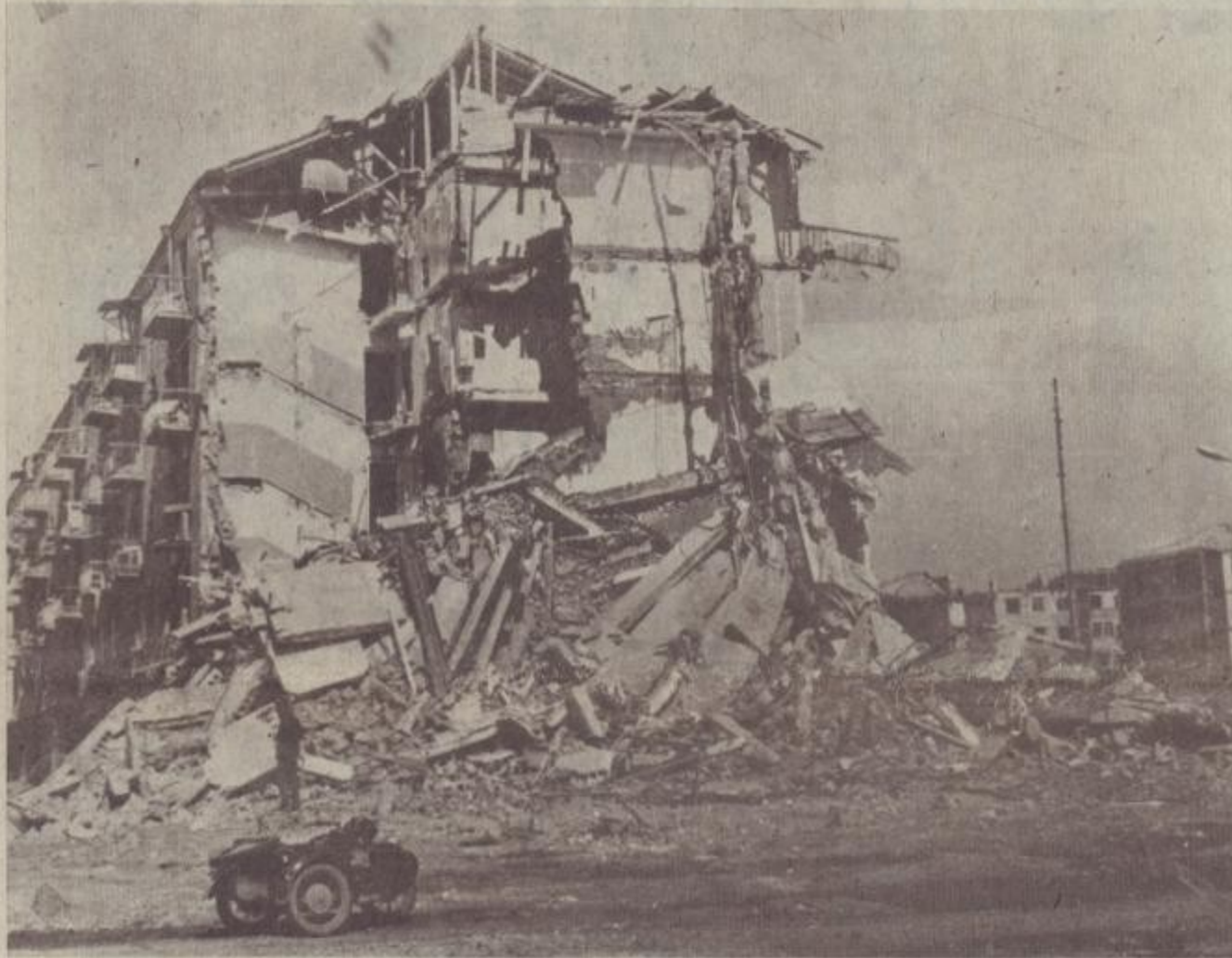

ԿԻՉՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

Քաղաքային «Կոմարի» թերթի հավելված

1991 թ. 09 ՈՍՏՈՍ, № 41: ԳԻՆԸ՝ 50 ԿՈՊ.

Լուսանկարները՝ Ա. ՄԱԿԱՐՅԱՆԻ

ԼԵՆԻՆԱՎԱՆԻ ԲՈՒՈՐ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԻՆ

ՔԱՆԿԱԳՐԻ ԸՆԿՆՈՒՄԸ, քաղաքի բնակչությանը պարեմային ապրանքների անվել կազմակերպված ապահովելու նպատակով սննդամթերքների բաշխումը կատարվում է՝ հետևյալ հասցեներով.

1. Արդյունաբերության աշխատողների համար՝ իրենց ձեռնարկություններում:
2. Տրանսպորտի և կապի աշխատողների համար՝ № 2 ԱՏՁ-ում (Կալինինի պող.):
3. Ծինարարության բնագավառի, կապալառու կազմակերպությունների և գազային տըն տնտեսության շահագործման աշխատողների համար՝ «Լենին» տրեստի շենքում (Կիրովաբաղյան փողոց):
4. Ժողկրթության բնագավառի, կուլտուրայի, ստորջապահության աշխատողների համար՝ № 7 դպրոցում (Օստումյան փողոց):
5. Ապաստարկման ոլորտի (սուսուր և կենցաղային ըսպասարկում) և կոմունալ տըն տնտեսության աշխատողների համար՝ շինարարների մշակույթի տանը (Օստումյանի անվան գրոսայգի):
6. Մուկովյան շրջանի այն բնակիչների համար, որոնք 1988 թվականի դեկտեմբերի 1-ի դրությամբ ոչ մի տեղ չեն աշխատել՝ տեքստիլ կոմբինատի ակումբի մարզադահլիճում:
7. Ծիրակի շրջանի այն բնակիչների համար, որոնք 1988 թ. դեկտեմբերի 1-ի դրությամբ ոչ մի տեղ չեն աշխատել՝ Սկյանի անվան ակումբում (Կայարանամերձ հրապարակ):
8. Զինծառայողների ընտանիքների համար՝ զինատում:
9. Գետակազ Ռիմարկների աշխատողների, ինչպես նաև թոշակատուների համար՝ № 2 երաժշտական դպրոցում:
10. Աղմի՛խատրատիլ մարմինների աշխատողների համար՝ ՆԳ վարչության շենքում:
11. Երեխաների համար սննդ համթերքները և արդյունաբերական ապրանքները բաշխվում են հոր աշխատավայրում, իսկ քացակալության դեպքում՝ մոր աշխատանքի վայրում:

ԿԱԶՄԱՍՄԻՏԵ
(1988 թ.ի դեկտեմբեր)

1988. ՂԵԿՏԵՐԵՐԻ 7 ԱՐՆԱԿԻՐԻ ՀԵՏԵՐԸ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՆԵՐՈՒՄ

Հուսանկարները՝ Ս. ԳՈՒԼՅԱՆԻ

Ա ր և Վ ի

Ո Ղ Ք

Երեկ է, իրիկնամուտ—
Արեգակն իր կիսախավար
Ու կիսամութ
առանձնատան
Նեղ անկյունում
կարկամելով
Արարվածի

ծանրությունից,
Կատարվածի դառնահարք
Լուս կույ տալով,
Խունկ է ծխում
Փլուզումից նահատակված
Նեղյալների հիշատակին:

Երեկ է, իրիկնամուտ—
Արեգակն իր
Շեղ վրանի
Նեղ անկյունում,
Մահն է ողբում
Համատարած...

Ձմեռ է ու բուր
Եվ համին սուրակ
Կամակատաբը
Հիշաչար ու բուր
Մութ հիշողության,
Որ հայտնվում է
Անբիծ-թծավոր
Անգիծ-գծավոր
Հրամանագրով—

Կախ ուժասպառ,
Թախում անվերայ
Հոգու հուսաբեկ
Հոգնած փեղկերին,
Որանց ենդվածը
Նստված է տվել
Ու այդ դաշվածից
Քարեղեն մի բոց,
Քյուրավոր անբոց,
Ու ցավի զեզոց,
Կանգից զրկված
Ճերմակ պարանոց,
Կտորած ու խոց...
...Եվ այլափոխված,
Կողմ-կողմի շարված
Անճանաչ դիր'
Կապտած, անաշուն,
Անզույն, անհագույն,
Անբաղ ու անշունչ,
Անճայտ, անմտուչ,
Քարածեծ բիրբեր,
Քարացած կապեր...
...Որանց անտուն կա'
Անտեր, աննավատ,
Որանց մի աբ կա,
Այբի, բերհավատ,
Թող գան, միանան,
Միասին ըմպեն
Գառնաբյան գավաթ,
Որ գոնե մի պան,
Կիբ մի ակերբար
Ազատագրվեն,
Իսպառ զրկվեն
Ջրեմբար, անգուր,
Հիշաչար ու բուր
Հիշողությունից,
Որ հայտնվում է
Անգիծ-գծավոր,
Անբիծ-թծավոր
Շարագրանկով...

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ԿԱՍՏՅԱՆ

ԹԵՅՄՈՒՐԱԶ ՉԻԿՎԱԶՆԻ
ԸՆՏԱՆԻՔԸ

Վրաստանում էր ծնվել
Թեյմուրազը Գորի քաղա-
քում: Ասկայն ճակատագիրը
նրան բերել էր մեր քաղաքը:
Այստեղ նա ծանոթացել էր
իր կյանքի ընկերուհու՝ ԱՌԿԱ
ԱՌԱՔԵԼՅԱՆԻ հետ, ամուս-
նացել: Աշխատում էր №
2884 ավտոշարայումում որ-
պես վարորդ: Կարճ ժամա-
նակում սովորեց հայերեն
լեզվով խոսել, կարողացավ
արժանանալ կոլեկտիվի ու
ընկերների հարգանքին:

Ծնվեցին երեխաները՝ Գի-
անն, Դավիթը, Ջոհրապը:
Նոր բնակարան ստացան
Բուլվարային փողոցի վրա-
Ընտանիքի երջանկության
համար ոչինչ չէր պակա-
սում: Վրա հասավ մեծ ար-
հավիրքը՝ երկրաշարժը: Հանդ
վեց հնամենի Գյումրին,
խորտակվեցին ճակատագրե-
րը... Երիտասարդ ընտանի-
քի կենսագրությունը ընդհատ
վեց: Հիմազն մնացին փյա-
տակների տակ: Միայն Ջոհ-
րապի կնիքը փրկվեց, որին խնա-
մով է Արդաի տարեց մադ

ՔԷ:
ԴԱՆԱ ԵՎ ԴԱՎԻԹ
ՉԻԿՎԱԶՆԻՆԵՐ

Ինչ երջանիկ օր էր,
պահ, որ գնացին Ակար-
վելու՝ երեխաները միասին,
հետո ամուսինները առան-
ձին: Ինչ իմանային, որ
հաջորդ լուսանկար չի լինե-
լու, որ կյանքը այնքան կարճ
էր ու տխուր: Գիանան ան-
չափ խեղդ ու քարի աղջիկ
էր: Այնպես էր սիրում մազ-
րիկին ու կարված նրա հետ,
որ սևադեղնաբերդի, երբ առա-
ջին անգամ դարոց գնաց,

շարունակ լաց էր լինում, նը-
րան էր ուզում, նա ինչ ու
բանով տարբերվում էր երե-
տաներից դասընկերներից, վե-
կայում էր ուսուցչուհին, ան-
չափ փխրում սիրտ ուներ,
գերազանցիկ էր: Երկրորդ
դասարանցիներից միայն Գի-
անան գոհվեց: Եվ հիմա,
երբ անցյալ ժամանակով
ենք խոսում փոքրիկի մա-
սին, անչափ ծանր է: Երի-
տասարդ ընտանիքի լուսա-
նկարները մեղադրանք են
քննությանը, որը ոչ մեկին
չիմանց...

ԸՆԴՈՒՆԵՐ 22 տարի ապրեց
ԳԱՅՆՆԵ ԱՐԵՐՏԻ ՆԱԶԱԹ
ՅԱՆԸ:

Մասնագիտությամբ
մանկավարժ էր, երագում էր
սերունդ կրթել, դաստիարակել:
Քաջ ճակատագիրը այլ բան
էր պատրաստում: Ծակատա-
գիր, որից անմասն չմնաց
ամուսինը՝ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ
ՌԱԶՄԻԿԻ ՆԱԶԱՐԵՅԱՆԸ:
Վերջինս հինգ տարի պայմա-
նագրով ծառայում էր Չեխոս-
լովակիայում: Այնտեղ էլ 1988

1988 թվականի դեկտեմբերի
1-ին երիտասարդ ընտանիքը
հայրենի քաղաքում էր ար-
դեն՝ հայրական տանը: Ի՞նչ
ուրախություն էր հարազատն
րի համար: Ուրախ ու վերջին
հավաք այդ տանը, վերջին
հանդիպումը Հովհաննեսի ըն-
տանիքի հետ:
Այն ահավոր վայրկյաննե-
րին, երբ ցնցվեց Շիրակացի

11 ՇԻՐՈՒ ԿՈՂՐ-ԿՈՂՐԻ

թվականի մայիսի 18-ին ծըն-
վեց նրանց ստաջենիկը՝ ՀԱՍ-
ՄԻՎԸ: Վերջինս ճանաչում էր
օրորոցին խոնարհված մոր
գորովագուր դեմքը, ծախտով
արձագանքում փաղարչանքնե-
րին, անմեղ հրեշտակի նման:
Երկու տարի արձակուրդ չէր
վերցրել Հովհաննեսը: Հայրենի
քի ու հարազատների կարոտը
կանչում էր նրան:

փողոցի քարձրահարկերից մե
կը, ճող հարկի բետոնասաղե-
րի արանքում սեղմված 12
ժամ մնաց Հովհաննեսը՝ մի
ձեռքով ամուր բռնած սիրելի
Գալանի անօգնական ձեռքը:
12 ժամ շարունակ նա հույս
էր տալիս մանկամարդ կնոջը,
որ դիմանա, որ շուտով կը-
փրկվեն, որ օգնության եկած
մանր ձայնը ել լսվում:
Կնոջ ձեռքը աստիճանաբար
սառեց ամուսնու ափերի մեջ:
Ընտանիքի 11 անդամներից
փրկվեց ողբերից ծանր վիրա-
վոր Հովհաննեսը միայն, քայց
չդիմացավ ծանր վիրահատու-
թյանը, ու 11-րդ օրը հավերժ
փակեց իր աչքերը: Այսօր 11
շիրիմ կա կող-կողի՝ ոչ թե-
լոր լուսանկարներով, 11 ան-
մեղ զոհեր:

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԸ 2Ի ԵՐԻՎԱՆՈՒՄ...

ԼՍՄԱ ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆԸ
ընդամենը քսանինը տարե-
կան էր, նա էլ իր ուրույն
աշխարհն ուներ, իր ընտա-
նիքը, երեխաները, նրանցով
էր սպրում, հպարտանում,

կյանքին ուրախ աչքերով նա-
լում: Ծնվել էր նա Դուկաս-
յանի շրջանի Մուսախյան
գյուղում: Աչք էր բացել ու
տեսել էր գյուղի աշխատավի-
րին, որը քրտինքով իր հա-

ջըն էր վաստակում: Տեսել
էր առավոտյան դաշտ շտա-
պող մարդկանց՝ գերանդինե-
րը ուսած և երեկոները հոգ-
նարկ տուն վերադարձող
ձնողներին: Դարոցն ավարտե-
լուց հետո ԼՍՄԱ ընդունվեց
Ա. Մուսկյանի անվան ման-
կավարժական ուսումնարա-
նը: Միշտ էր ընտրել մասնա-
գիտությունը: Դասվարի՝ քա-
րի սերմնացանի գործը վա-
ղուց էր հմայել: Միտում էր
փոքրիկ սաներին: Շուտով
ընտանիքը կազմեց: Երկու ե-
րեխայի մայր էր: Ապրում էր
խաղաղ ու հանգիստ՝ գոհ
աշխարհից ու մարդկանցից:

տարով էր փոքր եղբորից:
Մայրիկի հետ նրանք երկու
նույն փողոցով դեռ երկար
կրայելին, երև աղետ չլինել:
Միտում էին երգել, պարել,
մայրը մեծ հույսեր էր կա-
պել իր քաղկենի հետ, որ
անպաշտան երաժիշտ կդառ-
նան... Իսկապես, նախում ե՛:
նրանց և ուզում էին հարցնել,
թե ի՞նչ էին ուզում դառնալ:
Ախտո, որ այս լուսանկարը
երբեք չի ծերանալու, որ նը-
րանք չեն պատասխանելու
իմ հարցին... որ մայրը չի
ստանալու նրանց երջանկու-
թյունը, նրանք՝ մորը: Հավա-
տացած եմ, չէին դիմանա
ստանց մեկմեկու:
Կնոջ և զավակների ողբեր-
գական մահվան վիշտը 2 տա-
րի անց գերեզման տարով
նաև ընտանիքի հորը:
ՍՈՒՍԱ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐՈՒՅՑՈՒՆԻ ԱԴԱՄՅԱՆ

Նա ապրեց ընդամենը 83 տարի և թողեց բարի անուն ու անմոռանալի հիշողություն: Երևանի անասնաբուծական-անասնաբուժական ինստիտուտի շրջանավարտը 1948 թ. Ելանակ վեց Արթիկի շրջանի Փանիկի ենթաշրջանի տեղամասացին անասնաբուժարանի վարիչ, հետագայում՝ Լենինական քաղաքի գլխավոր անասնաբույժ, իսկ որոշ ժամանակ աճյ՝ շուկայի ստուգման կայանի թժչուրի:

Մեծ գեղաստանի մայր էր Հայաստանը, ընդգծված տակտի տեր, խորաբանաց ու հավասարակշռված անձնավորություն: Ան սամման բարի էր, անձնագրո՞ւ ու գիշոր: Նա անգուցակված բարեկամ էր, կյանքի հավատարիմ ընկեր, լավագույն խորհրդատու: Աճյունընձ անկրկան էր իր երեխաներին ու թոռներին:

Ոչ որ չկարողացավ օգնել, հասնել նրան: Երկրաշարժից յոթ օր հետո միայն գտնվեց սիրելի թոռնիկի՝ Վահեի հետ միասին և հողին հանձնվեց:

ՎԱՀԵ ԱՇՈՏԻ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

Սիրելի, անգուցակված Վահիկ, թեև նոր էր լրացել ինը տարի, բայց կարծես մեծացած ու փորքացած լինեիր. խաղաղ էիր, համզատ, նոր ու ընդունակ: Ամենաընդունակը՝ մեր երեխաներից: Սովորում էիր գերազանց գնահատականներով: Գու ռանիր հախս-սիրությունների ու հետաքրքրությունների լայն շրջանակ: Մշտապես թերթում էիր հանրագիտարաններ ու տեղեկատվություն, երբեմն տալիս էիր պլանիստի հարցեր, որոնց առանց մտածելու հնարավոր չէր պատասխանել: Սիրու՞մ էիր սպորտ, արվեստ, գրքեր, գիտելի աշխարհի ու երկրի սպորտային բոլոր սատղերին:

Օրհնորո՞ւմ Ակարում էիր ու Ակարում... Ավաղ, լռել է քո ձայնը, ոչ գալիս ես, ոչ խոսում: Գուցի՞ նեղացել ես մեզմից, որ չկարողացանք փրկել մատաղ կյանքը...

ԳՈՂԱՐ ՄԻՇՐԱՆՅԱՆ

Իմ սիրելի ընկերուհի, դեժ վար է հաշտվել այն մտքի հետ, որ դու այնչև չկաս, որ քո երեխաները մեծանում են առանց մոր գորգորանքի ու փառաքանքի: Ապրեցիր ընդամենը 29 գարուն:

Ծնվել է 1959 թ., գերազանցությամբ ավարտել Հ. Թումանյանի անվան N 13 միջնակարգ դպրոցը: Երազում էր ուսուցչուհի դառնալ: Աշխատում էր գույլա-նա-կեղծի ա/մ որպես քանվորուհի: Ամուսնացել էր, ուներ իր օջախը, խաղաղ ընտանիքը: Մոր մահը մեծ վիշտ պատճառեց նրան: Գեհալը սպասում էր էրեխայի. ցանկանալով հավերժացել մոր անողնը: Կատարվեց երազանքը, ծնվեց փոքրիկ Նինան: Բայց Գեհալից իր փոքրիկ Նինայի հետ մնաց ծննդատան փրատակների տակ: Ներանք տու՞ր չվերադարձան, որտեղ անմարերկրությամբ ըս պատում էին նրանց:

Մ. ԳԻՐԳՈՐՅԱՆ

ԿԱՐԻՆԵ ԲԱՐԿՆԵՆԻ ԶՈՒՂԱՐՅԱՆ

(ծնվել է 1956 թվականին)

Ցավով եմ գրում այսօր իմ ամենամոտ ընկերուհու՝ Կարինեի մասին, Մոտենում էր ավարտական տարվա վերջը: Իմ ձեռքով նրա անվան դիմաց նշեցի նայրանդ գյուղը, եկատի ունենալով սեզի մոտիկությունը: Աշխատեց Կարինեն մեծ եվրոպայում, անմեջքորդ: Ամուսնացավ, տեղափոխվեց Սպիտակ: Ինչպես էին նրան սիրում տանը և զգրոցում: Եստ կարճ ժամանակում նա վատակեց գերազանցիկ ուսուցչի պատվավոր կոչումը: Հիշում եմ, թե ինչ հպարտությամբ էր շտապում Կարինեի գասածանիքին՝ հիվանդությունից վաղ ձեռքացած ուսուցչուհի մայրը՝ ընկ. Զուհարյանը: Գրք վար է ասել, թե կփրկվե՞ր Կարինեն, եթե մեար կենդանի երկրի քաղաք վերադարձան նրա երկու պավակները, որ հրաշքով փրկվել էին մանկապարտեզի փրատակներից: Վերադարձան առանց Կարինեի, առանց մայրիկի: Այդպիսին էր նախատագիրը:

Մ. ՍԱՎԳՆԱՅԱՆ

ՄԻ ԹՈՂԵՔ, ՈՐ ՄԵՌՆԵՄ ՎԵՐՅԻՆ ԲԱՆԵՐԸ մնացին օդում, մնացին նրան փրկությունների հիշողություններում: Կանչում էր ամուսնում, մյուսներին, խնդրում շուտ օգնեն իրեն, հասնեն...

ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ ԷՎԵԼԻՆԱ ԱՂԱՍՏԻ, ծնված 1961 թ. Լենինականում: Համեստ, մարշալու ու շնորհալի մի աղջիկ, որ զոհ դարձավ աղետին: Մի աշխարհ էլ պակասեց, մի մայր էլ որը թողեց իր փոքրիկներին: Աշխատում էր նա գույլեղենի արտադրական միավորումում, N 1 արտադրամասում: Երկրաշարժի օրը լրացել էր նրա հետծննդան արձակուրդը և առաջին անգամ նա նորին գործի շտապեց, չնայած վատ էր զգում և տանցիկները հազար անգամ խնդրեցին, որ չգնա: Իսկ նա գնաց...

Ո՞ր չգրված օրերն էր մայրը թողնելու էր իր երեք փոքրիկ, դեռ աշխարհի չարն ու բարին չհասկացող, մայրական գորգորանքին սպասող երեխաներ: Նոր բնակարան էին տնայն, բնակարանում մտն էին տոնելու: Ինչպիսի սպասում ու հրճվանք կար արտադրող կնոջ հոգում, հավատ ու սեր սրտում: Առանց այդ էլ անուրախ մանկություն էր ունեցել: Ժամանակից շուտ զրկվել էր մորից ու հորից, և իր ողջ սերը պահել գավակների համար: Աստված սա էլ շատ համարեց:

ԲՈՐԻՍ (ՄԻՇԱ) ՍՈՒՐԵՆԻ ՂԱՐԻՑՅԱՆ

Արդեն երրորդ տարին է, ինչ գավակները իրենց սիրելի հորը տեսնում են միայն քրտակարգով: Կարոտում ու թախծում են, իսկ ամենից շատ՝ զգում նրա խնայի խոր հուղանքի կարիքը: Հայր... ինչպես էր կարված գավակներին, ինչպես էր հարատուանում նրանցով, մեծ հուղանք փայլալույս: Որդու անուսնացնելու նպատակ ուներ և անհամբերությամբ սպասում էր այն երջանիկ օրվան, երբ պակակի կդառնա ու մեռքը բռնած դուրս կգա փողոց՝ ի ցույց ամենքի: Հուղանք էր նույնիսկ մտածելուց ու... ըս պատում: Զարն ավելի շուտ եկավ ու... տարավ նրան անվերադարձ: Վիշտ կա սրտերում գավակների, հարազատների, ծխացող վերք:

Ծնվել է 1935 թվականի հունիսի 1-ին Լեռնականում, բանվորի ընտանիքում: 14 տարեկանից աշխատել է շինարարությունում՝ ինկելով իր գործի վարակերը: Որպես էր իր ընտանիքով, իր 3 գավակներով: Նրան սիրում էին, հարգում նաև կոլեկտիվում: Փոխվում էին կոլեկտիվները, բայց մնում էր նրա քաղաքում: Միայն ու պատիվը: Երկու ամիս անմարերկրյա հետ հարազատները նրան գտան Օրբակի գերեզմանոցում:

ՀՈՎԻԿ ԼԵՎՈՆԻ ՄԻՇՐԱՆՅԱՆ

Իմ ոսկեմազիկ, իմ փոքրիկ Հովիկ, եթե միայն գիտեմաս, թե որքան դժվար է առանց քեզ: Մտնում եմ սեմ լակո, նայում քո ծպտացող նկարին, և մտովի լսում դողալող ծիծաղը: Բայց դա միայն թվում է, հաջորդ վայր կյանքի վերադառնում եմ սը խոր իրականությանը: Ծնվեց 1988 թվականի հունիսի 17-ին: Ինձանից երջանիկ սրտակի չկար, ինչ անհամբերությամբ էի սպասում քո ծննդին, իմ փոքրիկ: Ընդամենը վեց գարուն ապրեցիր: Սիրում էիր արև, ջուր, կապույտ երկինք: Համախում էիր գույլա-նա-կեղենի ա/մ մշակույթի ստեստի պարի խմբակը: Որքան էի ուզում տեսնել քեզ բեմադրակի վրա: Նախօրին հիվանդանոցում էինք՝ հայրիկից մուռ: Ձեռք ուզում տուն գալ: Համզեղից, թե մաղն էլ կզատ հիվանդանոց: Ավա՞ղ, այդ մառ քեզ տարավ հավատ, անմարերկրյա:

ԼՐ. համապատասխանեցրեց բաժանվեցին:

ՄԱՆՐ ՈՒ ԱՂՋԻԿ

Երիտասարդ էր ու գեղեցիկ իմ սիրելի ընկերուհին, ծնվել է 1951 թ. ապրիլի 4-ին: Սովորել է N 28 դպրոցում, ավարտելուց հետո աշխատել Լենինականի կախույքի ֆարրիկայում: 17 տարվա փորձ ուներ Մարզոմ, սիրված ու հարգված էր կոլեկտիվում, կազմակերպիչ էր հավաքությունների, ուրախությունների: Նրա հետ էր աշխատում սիրելի աղջիկը՝ Ան ՆԱՆ, որ ծնվել է 1968 թ. հունվարի 12-ին, սովորել N 8 դպրոցում: Սիրում էր երգերաժառանգությունը: Մաղաք չը հաջողվեց Աճյանի սովորել այդ ճյուղում, և նա ընդունվեց պոլիտեխնիկում՝ տեխնոլոգիական բաժինը՝ միաժամանակ աշխատելով մոր հետ: ԱՍՏՂԻԿ ՀՈՎԱՆԵՆԻՍՅԱՆ

ԹՈՒԾԱՆ ՌՈՒԲԵՆԻ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

Ծնվել է 1971 թ. Կոմայրիում, բանվորի ընտանիքում: Գերազանց գնահատականներով ավարտեց N 15 միջնակարգ դպրոցը, իսկ 1987-ին ընդունվեց պոլիտեխնիկական ինստիտուտ: Սիրում ծուլան, աղպես էին քեզ անվանում հարազատները ու բարեկամները: Բուրի կողմից սիրված էր և գուցե դա էր պատճառը, որ միշտ անկեղծ էիր, որպես, սրամիտ ու մարդասեր: Ծննդանդ օրը՝ հունվարի 28-ին պետք է կարճատև ճանադրություն: Սա կայն ամեն ինչ փուլ կկավ, շրջվեց մեկից: Բեզ գտան աղետից երեք օր անց: Գեղեցիկ էիր, ինչպես ջրաշուշանը:

ԳԱՑԱՆԵ ՍԱՐԳՍԻ ԳԵՏՈՐՈՍՅԱՆ

Ծնվել է 1975 թվականին, Լենինականում: Գալանեց հավերժ մնաց Բ. Ղարիբջանյանի անվան N 9 դպրոցի 8-րդ «Ա» դասարանի աշակերտուհի: Կարոտում էր առանց հոգանելու, մի տեսակ ազատություն: Գրքերի աշխարհը Գալանեի հոգում աշխարհն էր: 7-րդ դասարանի փոխադրական ընտանիքում ավարտից հետո, երբ ծնողները հավաքվել էին իրենց երեխաների գնահատականները իմանալու, հայրը լեզվի և գրականության ուսուցչուհի Ա. Սահարյանը հուղանքով գնաց: «Գալանեց այնպես պատասխանեց, որ հիացմունքից շտապումնեց...»:

ԵՐԿՈՒ ԱՆՄԵՂ ԶՈՋ

ԳՈՒՀԱՐԻԿ ԽՈՐԵՆԻ ԱՌԱՔԵՆՆԵՆ ԾՆԱԿԵԼ Է 1953 թ. ապրիլի 15-ին: Դպրոցը ավարտելուց հետո ընդունվել է Հասկի գյուղատնտեսական սովխոզ-տեխնիկում: 1972 թ. ավարտել է, ստացել հաշվապահի որակավորում: Մինչև աղետը աշխատում էր «Գյուղշին» միավորումում որպես հաշվապահ:

Վաղաժամ կորցնելով մորը, նրա կյանքը եղել է տուտապալի: Տառապանքով են անցել երիտասարդական տարիները: Հետագայ կյանքից 35 տարի չըրացած, իր հետ տանելով

քրոջ որդուն՝ ԱՐԹՈՒՐՈՒՆ, որին սիրում էր կյանքից առավել:

Դեռ չէր բոլորել աշխույժ, ծիծաղկոտ ու ժպտերես ԱՐԹՈՒՐ ԱՐՏՅՈՒԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԻ 5 տարին: Նա շատ էր սիրում մորաքրոջը: Գեկտեմբերի 7-ին լրանալու էր քույրիկի 1 տարին: Կարծես թե ճակատագրի դատը թեքումով զուգորդվելու էին ծննդյան և մահվան օրերը: Ուրախությունը փոխվեց սգի, դառնալով կորստյան անդառնալի ցավ:

Երկրաշարժից 4 օր անց, նրանց գտան գրկախառնված:

ՈՐԲԻ ԲԱՆՏԸ

Բախտի շար խաղ էր գուցե, որ այդ օրը աշխատանքի չգնաց էլեկտրատեխնիկական գործարանի 2-րդ արտադրամասի աշխատակցուհի ՍՈՒՍԱՆՆԱՍԱՐԳՍՅԱՆԸ (ծնվ. 1954 թ.):

Նա իր հարկի տակ հյուրընկալել էր քրոջ՝ Օսանայի ընտանիքին: Զրուցում էին մեծերը՝ ինքը, քայլում ու փեսան՝

Սամվելը, ուրախ ճովողում էին նրանց զավակներն ու իր սիրալից բախկները՝ ԱՐՄԱՆՆՈՒ ԱՆԱՀԻՏԸ:

Ինչ իմանալից նրանք, որ աղետ էր սպասվում և որ բոլորի կյանքի թելը կտրվելու էր նույն պահին:

Մտանցում անվորակների մասն դպրոցից տուն էր թերե լու առաջին դասարանի աղջնակին՝ Զարմուհուն, որի հուշերում մինչև կյանքի վերջը կպահպանվի քարի ու գթասիրտ մոր կերպարը, աշխույժ ու գանգրաձեր եղբոր՝ ԱՐՄԱՆԻ (ծնվ. 1988 թ.) քաղցրահունչ երգը, մանկապարտեզ հաճախող քույրիկի՝ ԱՆԱՀԻՏԻ (ծնվ. 1984 թ.) մանրիկ աչիկների փայլը:

Որք էր սեծացել ընտանիքի հայրը՝ Յուրիկ Վարդանյանը: Կարճատև եղավ նաև երիտասարդ հոր ընտանեկան երջանկությունը:

ՌՈՋԱ ԱԼԲԵՐՏԻ ՔԵՐՈՒՆՅԱՆԸ ԾՆԱԿԵԼ Է Կուսակցիում, 1972 թ. հոկտեմբերի 9-ին: Սովորել է № 18 դպրոցում, ցուցաբերել հակում ու սեր գույմերի, ձևերի, մոդելների հանդեպ: Միտում էր կարունկը: Ցամախը վերջացնելուց հետո որոշել էր սովորել: Վերջացրեց, բայց չհասցրեց նպատակին հասնել: Դեկտեմբերի 7-ին քրոջ և եղբոր հետ գտնվում

էր տանը, Հեղափոխության հրապարակի № 1 շենքում:

Քույրը՝ ՌԱՅԻՍԱ ԱԼԲԵՐՏԻ ՔԵՐՈՒՆՅԱՆԸ ԾՆԱԿԵԼ Է 1973 թ. սեպտեմբերի 2-ին: Քայլում էր քրոջ հետքերով, նույնպես որոշեց կար ու ձև սովորել: Ամբողջ օրը նրանք երկուսով նկարում էին, կրտառում, կարում: Չարաբաստիկ այդ օրը նույնպես չհասկալից այդ օրինաչափությունը: Նրանք տանն էին, երկուսով խնամում էին իրենց սիրելի եղբորը:

ՍԵՂՈՒՆ ԱԼԲԵՐՏԻ ՔԵՐՈՒՆՅԱՆԸ ԾՆԱԿԵԼ Է 1985 թ. հունիսի 20-ին:

ՀՈԳԱՏԱՐՈՒԹՅԱՆ ԴՐՍԵՎՈՐՈՒԻՎ

ՈՐՀԱՍՏԱՎԱՆ այս օրերին «Հարստանի ֆիզկուլտուրիկի» հեռախոսահամարներով զանգահարում են մարզական բնագավառի տասնչակ աշխատողներ, ցավակցություն հայտնում երկրաշարժից տուժածների հարազատներին, պատմում, թե կոչվեցին ինչպիսի աշխատանքներ են տարել՝ միաժամանակ առաջարկելով իրենց օգնությունը:

Ստորև ներկայացնում ենք նրանցից մի քանիսի խոսքերը:

Ռ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ («Արագած» ալպինիստական ակումբի դիրեկտոր)։—Դժվար է բառերով նկարագրել այն ինչ որ ասորումները, որ ունեցան Լեհիսկական եկամտահարստակցությունը ալպինիստները աշխատանքային առաջին օրերին: Փլատակներ, ստանձին շենքերից կախված պանելներ, որոնք ուրոր է ենթակա են փլուզման, կիսավեր շինություններ ու այդ բոլորի տակ մարդիկ... Սակայն նրանք, որ եկել էին կոչվեցին ինչպիսի հետ, իրենց մեջ ցավը խեղդելու ուժ գրտան և սկսեցին փաստակների տակից հանել ողջ մնացածներին: Պետք չէ թվարկել բոլորին. նրանք մի մարդ են և յուրաքանչյուրը կատարեց ու կատարում է իր սրբազան պարտքը: Մեզ են միացել նաև Միության տարբեր քաղաքներից ժամանած 130 ալպինիստներ՝ Մոսկվայի ալպինիզմի վարչության պետի տեղակալ Վոլոդյա Կառնենկոյի գլխավորությամբ: Շուտով Լեհիսկական կամանան Էվերեստի հաղթահարման մասնակից Վալենտին Շուպինը (ինքնն գրառյան իր խմբով), Ուկրաինայի և այլ քաղաքների ալպինիստներ:

Վ. ՍԱՀԱԿՅԱՆ (արհմիությունների ԿՅՄԸ-ի կենտրոնական մարզադպրոցի դիրեկտոր)։—Մեր կոչվեցին մի շարք մարդիկ այս օրերին Լեհիսկական փրկարար գործունեություն են ծավալել:

Մեր կոչվեցին մտահոգված է նաև ողջ մնացածների ճակատագրով: Ուստի որոշել ենք (և արդեն պատրաստ է) մեր մարզադպրոցից տրամադրել բոլոր նրանց, ովքեր ցանկություն կհայտնեն օրենսգրքի մեջ մտնելու: Ինչ վերաբերում է լեհիսկական պատահի մարզիկներին, նրանք կարող են իրենց պարսպամուկները շարունակել մեր մարզօջախի սրահում: Անհրաժեշտության դեպքում տուժած վայրերի դպրոցներին կտրամադրենք գույք ու հանդերձանք: Կան ենք ամեն ինչ՝ թեթևացնելու Լեհիսկական և մյուս բնակավայրերի մարզիկներին, մարզիկներին, նրանց ծնողներին հոգալ:

Վ. ԽԱՆԱՄԻՐՅԱՆ (խաղաղի մարզաձևերի հասցրտակական ՄՐՎԴ-ի դիրեկտոր)։—Մեր և մեր մասնագիտական մարզական հանրապետական ՄՐՎԴ-ի (դիրեկտոր՝ Վ. Թաթարյան) կոչվեցին (երկու դպրոցներն էլ գտնվում են միևնույն շենքում) վերցրել ենք Լեհիսկականից եկած 50 ընտանիքների շեֆությունը՝ նրանց տեղավորելով մարզօջախի հյուրանոցում: Չնայած Կարմիր խաչի ընկերությունից նրանք հագուստներ ստացել են, բայց մենք էլ ավելացրել ենք մեր սեփականը: Ապահովում ենք սննդով, հոգում բոլորի կարիքները, թեթևացնում նրանց փշուրը: Երկու մարզօջախների աշխատողների երկօրյա աշխատավարձը հատկացրել ենք տուժածներին:

Վ. ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ (Ղափանի շրջանային սպորտկոմիտեի նախագահ)։—«Այն, ովքեր վերցրել ենք Ղափանի մարզակոմիտեից տուժածների ֆունդին է փոխանցել 300 ուրլի: Իրենց երկօրյա աշխատավարձը օգնության նպատակին են հատկացրել քաղաքի կրթական մարմնամարզության, Քաջարանի արհմիությունների ԿՅՄԸ-ի և ժողկրթության համակարգի մարզադպրոցների աշխատողները:

Ս. ՄԻՔԱՅԵՆՅԱՆ (Երևանի Սովետական շրջանի №2 մարզադպրոցի դիրեկտոր)։—Մեր կոչվեցին ստանձնել է Մարաշի օրթոպեդիայի և տրավմատոլոգիայի գիտահետազոտական ինստիտուտում բուժվող վիրավորների շեֆությունը: Խնամում ենք նրանց, ապահովում սննդով, նաև՝ առօրյա հագուստով, իսկ օգնության ֆունդի հաշվից փոխանցել ենք 3000 ուրլի: Մարզօջախի վեց մարդիկ ենք այս օրերին փրկարար աշխատանքներ են տանում աղետի շրջանում:

ԱՐՄԵՆԻԱ ՎԱՐՊԱՆԻ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ

Ծնվել էր 1950 թ., Կիրովարդում: Կրթությունը ստացել է Խամվարում: Ավարտել էր երաժշտական ուսումնարանը և աշխատողների անցել երաժշտական դպրոցում: Արմենիան

ամուսնացավ և տեղափոխվեց Լեհիսկական: Աշխատանքի անցավ Ն. Տիգրանյանի անվան № 1 երաժշտական դպրոցում որպես դաշնակահար: Գրել Արմենիայի մասին, երբ նա այնու չկա, չափից սովելի ծանր է: Արմենիան ընկերասեր էր, ազնիվ և մարդամոտ: Ընկալում էր լավ ու գեղեցիկ կր: Ուներ ուրախ, ջերմ, անմիջական բնավորություն: Երիտասարդ կինը երկու երեխայի մայր էր: Միտում էր կյանքը և հավատով էր նայում զավիթին: 1988 թ. դեկտեմբերի 7-ի ճակատագրական օրը նա զղտըրվում էր տանը՝ Սարանյարյան փողոցի № 26 շենքում: Անավոր երկրաշարժը հառավ անսպասելի և Արմենիան մահկանացուն կնքեց իր բնակարանի փլվածքների տակ:
Ս. ՎՐԱՅԱՆ
Աշխատանքային ընկերուհի

Պ Ե Տ Ք Է Տ Ո Կ Ա Լ

Շատ դառնություն ու վիշտ տեսած հայ ժողովուրդը ևս մեկ անգամ կանգնեց փորձության առջև: Գեղանքերի 7-ին տեղի ունեցած երկրաշարժն անախարհաբան վաճառքն ունեցավ: Մեկ ակերբարթում հողին հավասարվեց Սպիտակը, ավերվեց Լեհիսկանի, Կիրովականի քաղաքի շենքերի, գործարանների, ուսումնական հաստատությունների մեծ մասը, զոհվեցին հազարավոր մարդիկ: Աղետի շափե ալեհան մեծ է, որ դժվար է դրան որևէ բնութագիր տալ: Բայց մեր ժողովուրդը, հանդես բերելով ինքնատիրապետում և վրշտից իրեն չկորցնելու մեծ կամքի ուժ, դժբախտության հենց առաջին բաղնիքից շտապեց օգնելու վիրավորներին, փլատակների տակից դուրս բերելու ողբ մեացածներին, աշուն հանձնելու: Եվ մարդկանց հասկանալ կարելի է:

Ցնցվում ենք ամենքս, սա կայն, այս դժվարին պահին պետք է առկա, դրսևորել հոգու արիություն, կազմակերպվածություն ու միասնություն: Սանդձվել է մի իրավիճակ, երբ անհրաժեշտ է ամեն ինչ անել, բուժել արհավիրքի բազմ վերհեր:

Հանրապետության ստի կանգնած ողբ քննչության բովում էիչ չեն եսև աղետայիններին օգնելու պատաստակամ ֆիզիկոստուրայի և սպորտի բնագավառի աշխատողները: Ֆիզիկայես

կոփված, ուժեղ, շատ փորձություններ տեսած այդ մարդիկ արդյունավետ կարող են գործել վերանորոգման, շինարարական և այլ աշխատանքներում: Եվ քող մեր մարզական կազմակերպությունների ղեկավարները մտածեն այդ հոգը, վիրիսի ուժի տեր մարդկանց բաժանի արդյունավետ օգտագործելու համար: Չեմ կասկածում, որ մարզադպրոցները և մրցասպարեզները ժամանակավորապես լիցած մարզիկներն ու ֆիզիկոստուրայի կարողություններով շատ բան էն ի վիճակի:

Մանր օտեր են մեր ժողովրդի կյանքում: Սակայն մեծ միայնակ չեն: Մեզ հետ են խորհրդային բոլոր ժողովուրդների ներկայացուցիչները, սփյուռքի մեր հայրենակիցները, գրեթե ողջ աշխարհը: Քերես երբեք մեծ աշխատանքներ, վշտակիցներ ու գործենական օգնության ձեռք մեկնողներ չեն ունեցել: Փորձության այս ժամերին էլ, սիրելի հայրենակիցներ, եկե՛ք միասնական լինենք, սփոփենք վիշտը ժողովրդյան և օգնենք տուժածներին ինչով կարող ենք:

Հ. ՇԱՀՐՆՅԱՆ

Աշխարհի և օլիմպիական խաղերի չեմպիոն, ԽՍՀՄ սպորտի վաստակավոր վարպետ

ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԻՍԿԱՆԴԱՐԻ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Մեծվել է 1976 թ. մարտի 16-ին: Սովորել է Օ. Կոպրիցյանի անվան դպրոցում: Խնդիր, համեստ կրթյա էր: Դեկտեմբերի 3-ին հիվանդացել էր և գնալով հիվանդանոց, ուր մարմ էր, խնդրում է նրան տուն գալ: Մի փոքր զրուցելով, Արմենուհին վերադառնում է տուն: Դա մոր հետ

ԱՐԵՎԻԿԱ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

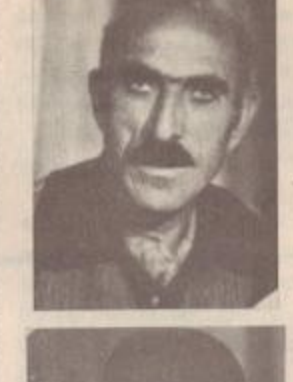
Միրելի Արևիկ, որքան շուտ թատանց քո գարուն կյանքը, ինչու՞ խաղարկեց քո պապան սրբը: Ամեն օր, երբ պատկում եմ քեզի ու փակում եմ աչքերս, իմ աչքի առաջ քո գեղեցիկ դեմքն է պատկերվում, քաղցր ժպիտը, խոսքերդ... Ախր դու դեռ շատ բան ունեիր անելու ու երազում էիր կրթել ու դաստիարակել աշակերտներ: Միանգամից փշուր-փշուր եղան երազանքներդ՝ մնալով դպրոցի փլատակների տակ:

ՔԱԳԱՄԻԿԱՆԻ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Քազմաթիվների նման սեփական բնակարանի փլատակների տակ իր մահկանացուն կրեք ԿԱԴՐՆԵ ԺԻՐԱՅԻՒ ՍՈՒԼ ԹԱՆՅԱՆԸ (ծնվ. 1960 թվական):

Երիտասարդ մայրը չկարողացավ իրականացնել միակ զուգակի սպազայի համար հյուսած վարդագույն երազները: Հետևապես, թե ինչ հաջողությունների հասան երաժշտական սպորտ հասնախոջ իր սա-

ԺՈՐԱ ԲԱԳՐԱՏԻ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԸ

ԺՈՐԱ ԲԱԳՐԱՏԻ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԸ ծնվել էր 1932 թ. Լեհիսկանում: Երկար տարիներ աշխատեց Կուկաշիցի անվան ժամկաճարից ֆարքիկալում: Կողկտիվում հարգված էր իր մարդկային, անկեղծ, անմիջական բնավորության համար: Կյանքի բազմաթիվ փորձություններ բաժին ընկան նրան, իսկ ամենամանրը թերևս ոտքի գրկվելն էր: Երկու թոռները պապի աչքի լույսն էին, որոնց ամենացորդ նիրվեց կյանքի վերջին տարիներին:

Ավագ թոռը կրում էր պապի անունը: ԺՈՐԱ ԳԱԳԿԻԻ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԸ ծնվել էր 1983

ՄԱՐԿԱՆԻ ԲՈՆԻՖԱԿԻՆԻ

թվականի հունվարի 28-ին, Լեհիսկանում: Փոքրիկ Ժորի կը խիստ հետաքրքրաբեր ու աշխույժ մի երեխա էր: Անընդհատ հարցնում էր, ցանկանում էր իմանալ, սովորել: Հնարած դպրոցական տարիքի չէր, բայց ժամերով կարող էր գրքերով հիանալ՝ գունազարդ նկարները դիտելով:

Այդ շարաբաստիկ օրը պապն ու երկու թոռները տանն էին: Ցնցումների ժամանակ պապիկը մարմնով փակեց փոքրիկ Մարիամիկին, որը հրաշքով կենդանի մնաց, իսկ ինքն ու ավագ թոռնիկը կող գնացին դաժան արհավիրքին:

ՍԱՏՆԻ ԹՈՒՌՈՒ

ՍԱՏՆԻ ՄԻՍԱԿԻ ԱՄԻՐՅԱՆԸ ծնվել էր 1910 թվականին, Արևմտյան Հայաստանի Բուլանց գյուղում: Մանր, դաժան մանկություն բաժին ընկավ նրան: Եղեռնի ժամանակ կողմնաց հարազատներին: Պատանեկությունն անցավ որբանոցներում, սկզբում էլ՝ իսթանբուլի մերիկյան, ապա Լեհիսկանի Սենթրալ կուլտուրալ աշխիների որբանոցում: 1926 թվականից սկսեց աշխատանքային կենսագրությունը Լեհիսկանի տեքստիլ կոմբինատում, իսկ 1974-ից աշխատում էր ժենդատանը որպես դասիկ: Հետագայում, երբ արդեն տնային տնտեսուհի էր, ամբողջովին նը-

ՀԻՇԵՆՔ ՆԱԵՎ ՈՒՍՄԱՆ

Մ Ա Ս Ի Ն

Ահավոր երկրաշարժից տուժած շրջաններում արդեն ձյուն ու ձմեռ է, դեռևս կան անօթևան հազարավոր մարդիկ:

Հոգեկան ծանր դրության մեջ, բնականաբար, նրանք չեն կարող դիմադրել ձմեռային պայմանները: Հարկավոր է խուսափել նոր տղանոց և նրանց անմիջականորեն ապահովել կացարանով: Այդ նպատակի հասնելու մեր հանրապետություններն ունեն հայ միջոցներ: Ինչպես հայտնի է, Երևանի շրջակայքում գտնվում են այնպիսի անհատական կառուցած և անհատ շարժարկների պատկանող հազարավոր ամառանոցներ, որոնք մարդկանց ապրելու համար բոլոր պայմաններն ունեն: Երկրային այդ համառանոցներն անմարդաբնակ են, ուստի առաջարկում են դրանք ժամանակավորապես ալիմադրել տուժածներին:

Որպեսզի այս գործը շուտափույթ և կազմակերպված կատարվի, առաջարկում եմ մեր հանրապետության ղեկավարությունը ընտանապատկան կոորդինացնող հանձնաժողով, որն անհապաղ զբաղվի սույն առաջարկության իրագործմամբ:

Եվս մի առաջարկ. քանի որ ամառանոցներում ժամանակավոր տեղափոխված երեխաներին անհրաժեշտ է նաև շարունակել ուսումը, բոլոր երեխաներին կող եմ առում իրենց հարկի տակ ընդունելու տուժած քնակավայրերի երեխաներին՝ զբաղող հանձնախու հասարակության հետ:

ԱՐԱՄ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՅԱՆ
Հանրապետական կարգի անհատական բուժական, Հայրենական մեծ պատերազմի մասնակից

ՄԱՐԿԱՆԻ ԲՈՆԻՖԱԿԻՆԻ

Մ ե ր վ ի ճ տ ր

Աղետն եկավ Գյումրիս մոխրեց ու գնաց,
 Մտիս մեջը մենակ ծանր վիշտ մնաց,
 Աշխարհի գուրն հասավ սրբեց յարցունքս,
 Բայց, այս, տերը նորից տվեց մեզ սուգ-լաց:
 Տուն-տեղ չունինք, ապրուստ չունինք, հույս չկա,
 Տանապում ենք ցուրտ խավաբում, լույս չկա,
 Տե՛ր, ո՛ր տաբար Գյումրուս գահ ու թափերը,
 Վե՛ր տվեցիր ու բալասան-բույս չկա:
 Պարզ երկնում փռուս ամպն է պար գալիս,
 Ամպն արտասվեց, ցեխն է դժոխք ցույց տալիս,
 Ջմուռն ցտիկն տնակի մեջ մահաշունչ,
 Գծբախտ տատն է որբուկների հետ լալիս:
 Բոլոր տեր են ու ոչ մի տեր էլ չկա,
 Այլոց հույսով գոյապայտարել չկա,
 Գծոխի մեջ տառապում ենք ամեն օր,
 Փրկության ձեռք մեկնող ախպեր էլ չկա...
 Կուգան օրեր, Գյումրիս էլի կշռող,
 Բախտի ետիք խաղաղ ծովում կլողա,
 Ես չեմ լինի, բայց իմ փռչին կհրեմլի,
 Երբ օրրանս նոր ծաղկունեմ փողփողա:

ՀՐԱՆՏ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՉԱԳՐԱՄ ԳԱՐՈՒՆՆԵՐ

ԱՂԱՐԱԳԵՏՏԱՆ ԶԵՄՄԱ ՍԵՐՈՑՈՒՄԻ, ծնվ. 1959 թ., սովորել է Մալաթիական անվան դպրոցում: Ավարտել է N 10 գեղարվեստական ուսումնարանը, աշխատանքի անցել գույպեղենի ավեր ունեյր երկու շքանդ բալիկ մեր...

«Հիշողության» հերթական համարն են վերցնում: Կեր կին զգացնում է ցավը՝ ապրիված օջախների, խորտակված երազների, թևաթափ, անձընող երկխոսների, որդեկորույս մայրերի... Եվ պատմությունը դարձող թերթի հերթական համարին ուզում են պահ տալ ցավը մի մոր, որի գեղեցկատես դուստրը Ջենման, չհասցրեց թուրել երեսունը: Առավ իր չորս ու 5 տարեկան մանկիկներին և հեռացավ՝ հավերժի ճամփանով: Ժենյա մայրիկը այդ օրը գնալու էր նրանց տեսության, սակայն տիրոջ կամոք մա մնաց, որ հետո գրկի նրանց ցուրտ շիրիմները... Մեծաց, իսկ ակամքներում դեռ Ջենմայի կանչող ձայնն է: «Դու գիտես, աղջիկս, ես ե-

կա,—գրում է մայրը,—բաց տունը չկար, չբացել էր դեմքը զարդարող բարի ծախտ, մայրական թևերից տակ ծվարել էին երկու անձնամ հրեշտակները...»

ԷԱԱ և ԱՐՄԵՆ ԿԱՐԱԳԵՏՏԱՆՆԵՐԻ անունները չգրվեցին դպրոցական մատաններում, որին պահպան անհամբերությամբ էր սպասում Ջենման, գրվեցին սառը, գրամիտ բարբի վրա: «Հիմա ինչպես կսիրեմքի մայրական իմ սիրտը,—շարունակում է մայրը,— ինչպես կհաշտվեմ չարամ գարունների ցավի հետ: Ապրում են շիրիմները գորգորկու հագում են պահ տալ ցավը մի մոր, որի գեղեցկատես դուստրը Ջենման, չհասցրեց թուրել երեսունը: Առավ իր չորս ու 5 տարեկան մանկիկներին և հեռացավ՝ հավերժի ճամփանով: Ժենյա մայրիկը այդ օրը գնալու էր նրանց տեսության, սակայն տիրոջ կամոք մա մնաց, որ հետո գրկի նրանց ցուրտ շիրիմները... Մեծաց, իսկ ակամքներում դեռ Ջենմայի կանչող ձայնն է: «Դու գիտես, աղջիկս, ես ե-

ԳԱՐՈՒՎ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆԻ ՎԱՐՊԱՆՏԱՆ

Ծնվել էր 1934 թվականին: Երկար տարիներ աշխատել էր որպես մանկավարժ: 1985 թվականից աշխատել էր «Հայկոտայ» բազայում որպես տնօրենի տեղակալ: Լավ ընտանիքի հայր էր, անիրավ ամուսին, հարգված ու սիրված ընկեր: Սիրում էր մվագել և նվարել: Հոգեկան մեծ հանգրսույթում էր ստանում, երբ վրձին էր ձեռքը առնում: Գեղանկարչության աշխարհը վաղուց էր ընկած նրան: Բաց աշխարհը չէր փոխի իր մեկ տարեկան ՆԱԲԵԿԻ ծախտի հետ: Տեսնելով նրան, մտածում էր ամեն ինչ, ու ծախտը փայլում էր դեմքին:

Դեկտեմբերի 7-ին տուն էր կել նախաճաշելու թոռնիկի ու հարսի հետ ու... Երեքով զոհ դարձան անավոր աղետին: Փլատակների տակ մեկ օր ու կես իր շնչով տաքացրել էր խեղդված թոռանը: Վերջին բառերը, որ լսել էր որդին Երանից այս էին՝ «Չկարողացա փրկել ընտանիքը, տղա ջան»: Երևանի հիվանդանոցներից

Մեկում թիշկները յոթ օր պայքարում էին նրա կյանքի համար, բայց մահը գործը գտնվեց:

ՀԱՍՄԻՎ ՄԵՐՈՒԺԱՆԻ ՎԱՐՊԱՆՏԱՆ

Ծնվել է 1968 թ. Արթուրում, ավարտել Երևանի մանկավարժական ինստիտուտի մաթեմատիկոսական բաժնը: 25 տարին դեռ չբոլորած, լրակցաց ու հեզ այս աղջիկը նոր էր ապրում մայրության քերկրանքը, լսում իր անդրամիկ որդու թողով բառերը: Ներքին հուզմունքով ապաստում էր երկրորդ զավակի աշխարհ գալու, բայց չհասցրեց: Մոմի պես նորը էր, մոմի պես էլ հազվեց-գնաց՝ թողնելով միայն բարի հիշատակ:

ՆԱՐԵՎ ՍԱՄՎԵԼԻ ՎԱՐՊԱՆՏԱՆ

Այս ծովային մանկիկը ութ ամսյա կենսագրու թյուն ունեցավ: Ով գիտի, թե ինչ մարդ կդառնար, որքան կուրախացներ իր ծնողներին: Ծառ էր սիրում պատկերի, կապված էր նրա հետ, ու փարվում էր նրան իր փառիկ թաթիկներով: Նրան փարված էլ հրաժեշտ տվեց կյանքին:

ՍՎԵՏԱՆԱ ՄԱՂՍԻՄԻ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Ծնվել էր 1976 թ. հոկտեմբերի 26-ին, Լեհիմակառնում: Ախտության N 1 միջնակարգ դպրոցի առաջավոր աշակերտուհին դեռ շատ ցուպատելիքներ ուներ կյանքից: Անչափ սիրում էր երգ-երաժշտությունը և ցանկանում էր մանկավարժ դառնալ, իր կյանքը կապել երիտանրի հետ: Դեկտեմբերյան այդ դժնդակ օրը Սվետլանան չէր ուզում դպրոց գնալ: Կանխազգուս էր ողբերգականը: Հակառակ զգացումներին, գրեց դասի և անել երկրաշարժի ժամանակ մնաց փրկված աստիճանների տակ:

Խոր վշտի մեջ թողնելով ծրարներին ու հարազատներին:

ՀՐԱՆՈՒԾ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ՄՎՐՏՅԱՆ

Ծնվել էր 1963 թ. Լեհիմակառնում, սովորել էր N 10 միջնակարգ դպրոցում, զուգահեռ ավարտել նաև երաժշտական ուսումնարանը: Դպրոցն ավարտելուց հետո սովորել էր մանկավարժական տեխնիկումում: Ամուսնացած էր, ուներ երկու երեխա: Հրանուշն աշխատում էր Չկարփի անվան կարի ֆարքիկայում որպես կարող բանվորուհի: Այստեղ էլ կնքեց իր մահկանացուն՝ որք թողնելով երկու անչափահաս մանկիկներին:

ՀՐԱՆՈՒԾ ԿԱՐԱԳԵՏԻ ՆԱՀԱԳԵՏԱՆ

Ծնվել է 1983 թվականին, ապրիլի 22-ին, Լեհիմակառնում, բանվորի ընտանիքում: 1974 թվականից աշխատում էր կահույքի ֆարքիկայում և բազմիցս արժանացել էր խորախոսանքների, պարգևների: Ընտանիքին նվիրված մայր էր, բարի ու մաքրա-

ՀՐԱՆՈՒԾ ԿԱՐԱԳԵՏԻ

ՆԱՀԱԳԵՏԱՆ

մտու կին: Մաքրության, գեղեցկության ու ծաղիկների մի վանդ էր: Տանը ամեն ինչ խոսում էր նրա նորը ճաշակի մասին: Աշխարհը սաես իրեն էին տվել, երբ ծնվել էր առաջին թոռնիկը՝ Էլյան, մանկաբու էր նրա հետ, ու ծվարում էին աչքերը երազիտու: Անընդհատ կրկնում էր, որ թոռնիկը պարուհի է դառնալու, ապաստում էր այդ օրվան, բայց...

ՀԱՏՈՎ ԾՏԱՐՈՒՄ

ՀՍՍՀ սպորտպետեկոմում գործող փեկարար աշխատանքների կազմակերպման հատուկ շտաբը տեղեկացնում է, որ հանրապետության մարզական կազմակերպությունները շարունակում են օգնությունը երկրաշարժից տուժածներին: Այսպես, Զարեհցավանի սպորտկոմիտեի մարզադպրոցը մասնակցել է Լեհիմակահի N 20 դպրոցի շենի փլատակների մաքրման աշխատանքներին: Լեհիմակառնում, Սպիտակում և Եսլբանդ գյուղում հույնախի աշխատանք է կատարել Երևանի մարզպետարանի թենիսի օլիմպիական ռեզերվի մարզադպրոցի կոլեկտիվը: Սպիտակում երանց հայադվի է փեկել Ծամյա մի աղջկա և 8 ամսական մի երեխայի:

ԱՐԻՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ԿԱՄՔ

Այսօր մեր երկրի բոլոր գիտնականները մասնագիտացած են Հայաստանում տեղի ունեցած վիթխարի աղետով ու զրա հետևանքների արագ վերացումով:

Այս ծանր ու դժվարին օրերին խորհրդային գիտնականները համախմբված, ջանք չեն խնայում օգնելու հայ գիտնականներին: Հանրահայտ է, որ Հայաստանը աչի է բեկել միշտ իր խաչոր, համաշխարհային համբավ ունեցող գիտնականներով: Այնտեղ են աշխատում նաև գեներալիայի գծով իմ մի քանի աշակերտները, որոնք վիթխարի գործ են կատարում այդ բնագավառում:

Ստեղծված ողբերգական վիճակում հայ գիտնականներին, գեներալիայի մասնագետներին՝ ցանկանում եմ արիություն և կամք, օրպեսզի կարողանան հաղթա

հաճել այդ դժվարությունները, իրենց ուշադրությունը կենտրոնացնել անհրաժեշտ բույսերի ու կենդանիների օգտագործումով նոր տեսակներ ու ցեղատեսակներ ստանալու գործում, ինչպես նաև հետևել մարդու ծառան գական հիվանդության կանխման պրոբլեմներին:

Ներայրական սիրա զգացումներով ցանկանում եմ հնարավորին չափ արագ զուրս գալ ծանր վիճակից Քանուն խորհրդային գիտության հաղթանակի ու եկամուտներին:

Ն. ԳՈՐԻՒՆԻՆ
Ակադեմիկոս, ԽՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի կենտրոնների, էվոլյուցիոն մորֆոլոգիայի և էկոլոգիայի ինստիտուտի գեներալիայի լաբորատորիայի վա. ռիշ
17 դեկտեմբերի 1988 թ.

ԺՈՒՆԱՅԻՆՈՒԹՅԱՆ ԱՅՍ ԺԱՄԻՆ ՄԵՋ ՀՆՏ ԵՆ ՄԵՐ ԳՈՐԾԵԿՆԵՐՆԵՐԸ

Ամբողջ վշտի, անանոթ ցավի այս օրերին չեն դադարում ցավակցական հետազոտող մեր երկրի ժողովուրդական կազմակերպություններից՝ ԽՍՀՄ ժողովուրդների միությունից, Մոսկվայի, Ուրախի, Ռեյտոսիայի, Լիտվայի, Լատվիայի, Վրաստանի, Լատվիայի, Ռադեկստանի, Բրեստի, Կուրսկի, Օմսկի, Կուրգանի և բազմաթիվ այլ ժողովուրդական կազմակերպություններից: Մեր գործընկերները պատրաստակամություն են հայտնում նյութապես, բարոյապես սատար կանգնել, կիսել հայ ժողովրդին հասած ծանր վիշտը, ամոքել աղետյալների հարսզատներին, մերձավորներին:

Հայաստանի ժողովուրդների միությունը ստանձնել է Երևանի մանկական հիվանդանոցների շեֆությունը: Աղետից տուժած ժողովուրդներին և նրանց ընտանիքներին օգնություն ցույց տալու համար ստեղծվել է շտաբ, որը կը տնօրինի 700953 Սպանդարյանի սոցկենցազրանկի հաշվին փոխանցված գումարները:

Ժողովուրդական այն կազմակերպությունները և անհատները, որոնք հնարավորություն ունեն օգնելու աղետյալներին՝ ժողովուրդներին, գումարը կարող են փոխանցել նշված հաշվին կամ Հայաստանի ժողովուրդների միություն: Հեռախոսներ՝ 58-12-76, 58-14-47, 58-14-72:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺՈՒՆԱՅԻՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԿՐՏԻՉ ՍԱՄՍՈՆԻ ԴԱՎԹՅԱՆԸ ծնվել է 1927 թվին, Լեհիստանի Լադաում: Վաղ հասակից զբիվելով հայրական հոգատարությունից և զգալով բնաճիճի տեսն. սակն վառ վիճակը, 1941-ին բեղունվում է աշխատանքի կոչիկի ֆաբրիկայում: Մկրտիչը սիրում էր աշխատանքը, առաջավոր բանվոր սիրված ու հարգված մարդ էր: Նրա մոտ էին իրենց աշխատանքային առաջին ֆայերն սկսում ձեռնարկություն մտած շատ պատանիներ: Անցան զրծվարին տարիները, Մկրտիչը ամուսնացավ, բնաճիճ կազմեց՝ իսկական հայի բնաճիճ: Նա ամբողջ հոգով նվիրված էր իր բնաճիճին: Նրա կյանքի միակ նպատակն էր՝ առնել իր գավակներին նրանիկ ու բախտավոր: Չնայած որ բազմանդամ բնաճիճի հայր էր, սակայն նրա մեջ դեռ չէր մարել կրթություն ստանալու ցանկությունը: 1967 թ-ին բեղունվեց բեքի արդյունաբերական տեխնիկում: Անկախությունը նրան վստահեց ավագ արհեստագետի պաշտոնը:

Մեծ եռանդով էր աշխատում Մկրտիչը, հետևում յուրաքանչյուր բանվորի աշխատանքին, խորհուրդներ էր տալիս նրանց: Նա իր գործի մեջ վարպետ էր, սիրում էր աշխատանքի մեջ միշտ տեսնել նորն ու գեղեցիկը: Մկրտիչը երկար ու եռանդուն աշխատանքային տարիների ընթացքում կատարության կողմից արժանացել է մի շարք խախտանքների ու պարգևների: Հանախ էր կրկնում «մագերս ֆաբրիկայի ներսում սպիտակեցիկ»: Սակայն ինչ գիտենալ կյանքում ու եռանդով լեցուն այդ մարդը, որ կյանքի բեկ էլ կորվելու էր նրա պատերի ներսում, որ իր երազանքները բազմելու են փլատակների տակ:

Նկար N 55 և 56—1988 թ. դեկտեմբերի 7-ի երկրաշարժի ժամանակ առաջացած խզումը, որը ձգվում է Գեղասար գյուղից մինչև Սպիտակ:

Լուսանկարներ՝ Ա. Մակարյանի

Նկար N 57— Լուսանկարի շրջանի Առաջին գյուղի մոտ առաջացած սեյսմոգրափոստացիոն բառուկատուան (փլուզումը):

Լուսանկար՝ Ս. Գուլյանի